

Bir Başka Küreselleşme İçin Alınacak Kerterizler

Michel Husson, *Post-capitalisme, Au diable vauvert*, 2009 içinde

<http://hussonet.free.fr/mondirep.pdf>

Türkçesi: Osman S. Binatlı

Kapitalizmin dünya ekonomisi düzeyinde aşılmasının yollarının neler olabileceğini tasavvur etmek *a priori* uçsuz bucaksız bir iştir. Buna karşın, izlenecek birkaç yolu ana hatlarıyla belirlemek gerekir zira küreselleşmiş kapitalizme karşı mücadelelerin alternatif perspektiflere ihtiyacı vardır. Bunlar birçok gerekliliğe yanıt vermelidir:

- durumların çeşitliğini hesaba katmak. Sorunlar kendilerini, gelişmiş ülkelerde, yükselen piyasa ekonomilerinde ya da – Dünya Bankası’nın yumuşatılmış ifadesini kullanacak olursak – daha az ilerlemiş ülkelerde aynı tarzda ortaya koymamaktadırlar;
- ekolojik olarak bağdaşır olmak;
- menzil dışı [ulaşılması mümkün olmayan] bir ütopya gibi görünmeyip, somut eylemi beslemeye ve bu mümkün başka dünyaya köprüler kurmaya imkân tanıyacak ara hedefler önermek. Özellikle, dünya ekonomisinin güncel dizilişindeki ataletleri hesaba katmak ve gerekli geçişleri öngörmek gerekir;
- tikel olarak şu stratejik soruya yanıt vermek: “iyi” bir küreselleşmeye doğru, “iyi” hükümetlerin, hatta bir dünya hükümetinin kurulmasını beklemeden nasıl ilerlemelidir?

Gerçekte varolan küreselleşmeye kıyasla, dünya ekonomisinin rasyonel bir örgütlenmesinin dört ana ilkeye uyması gerekecektir: 1) israftan kaçınan özenli [kılı kırk yaran] bir küreselleşme 2) toplumsal ihtiyaçların tatminine öncelik verilmesi 3) işbirliğine yönelik bir uluslararası işbölümü 4) ekolojik bir planlama.

İsraftan Kaçınan Özenli Bir Küreselleşme İçin

Dünya ekonomisinin gerçekleşmesi dilenebilecek bir dizilişi her şeyden önce, kendisini esas olarak iki gerekçeyle haklılaştıran bir işletmelerin başka ülkelere kaydardıkları faaliyetlerin geriye göçü [relocalisation] biçimine dayanır. Bu gerekçelerin ilki iklimsel değişikliğe bağlıdır: taşımacılığın CO₂ emisyonlarına, doğrudan ya da dolaylı, önemli ölçüde katkıda bulunduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, dış mübadelelerdeki her gerileme bu emisyonların azaltılmasına belirleyici katkı anlamına gelmektedir. İkinci gerekçe, bu öncelik ihracatlara ağırlık verilmesinin önüne geçmek zorunda olduğundan, iç toplumsal ihtiyaçların tatminine odaklanması gereken olan kalkınma modellerine ilişkindir.

Bu perspektif genelleşmiş bir otarşiyle eşanlamlı değildir, çünkü uluslararası işbölümü en azından kısmen rasyonel temellere dayanır. Örneğin, tüm ülkeler iktisadi faaliyet için yararlı hammaddelere erişime sahip değildir. Yine tüm ülkeler gereksinim duydukları yatırım mallarına veya ara mallara da sahip değildirler. Nihayet, uluslararası mübadeleler ve yatırımlar belli sınırlar dâhilinde ve belli koşullar altında gelişme yolundaki ülkelerin sanayileşmesine yardım edebilir, istihdam yaratımlarına neden olabilir ve teknoloji transferlerini gerçekleştirebilir.

Kapitalist küreselleşme açık biçimde bu sınırları aşmıştır çünkü evrensel kârlılık normları koyan birleşik bir dünya pazarı yaratma eğilimindedir. Birbirine yakın gelişmişlik düzeyine sahip bölgeler ya da ülkelerin bütünleşmesinin olumlu etkilere sahip olması mümkünse de,

aynı şey dünya ölçeğinde geçerli değildir. Kapitalist küreselleşme, dünya ekonomisinin bölgeleri arasındaki üretkenlik farklılıklarını hiçe sayarak, hem Kuzeyde hem de Güneyde çifte bir dışlama sürecine yol açmaktadır. Gelişmiş ülkelerde düşük ya da orta vasıflı sanayi emekçiler, düşük ücretlere sahip ülkelerin emekçileriyle rekabete sokulmakta ve tedricen dışlanmaktadır. Simetrik biçimde, gelişme yolundaki ülkelerin dünya pazarının normlarına uyma ihtimali olmayan sektörleri aynı şekilde devre dışı bırakılmaktadır ki bunun en dikkate değer örneği geleneksel olarak adlandırılan tarımdır. Bu çifte dışlama iki durumda da toplumsal eşitsizliklerin derinleşmesine katkıda bulunmaktadır.

Toplumsal İhtiyaçların Tatminine Öncelik Tanınması İçin

Kapitalist küreselleşmenin biçimlenişleri ve tikel olarak ücretlilerin dünya ölçeğinde rekabete sokulması böylece temel bir seçim sapmasına neden olur: toplumsal gereksinimler arasında, yalnızca Sermaye tarafından dayatılan hiper-kârlılık normlarıyla bağdaşır tarzda karşılanabilecek olanlar seçilebilir durumdadır. Dolayısıyla, dünya ekonomisinin bölgeleri arasında yeniden, aynı kategoride işlemeyecek “supaplar” oluşturmak gerekir. Bunun yolu öncelikle Güney ülkelerinin, özellikle tarımda gıda egemenliğini ve kendine-yeterliliğini hedefleyecek şekilde, korumacılık hakkını tanımaktan geçer. Ama bu gıda ürünlerinin nispi fiyatlarında bir artışı gerektirir: mesela eğer Meksika, ABD’den ithal etmek yerine yerli mısır üretimini teşvik etmeye karar verecek olursa, *tortilla*’nın fiyatı artacaktır. Sonuç olarak, gelirlerin bölüşümü gıda fiyatlarındaki bu artışla uyumlu olmalıdır.

Bu örnek, ekonominin iç pazara ve iç gereksinimlere odaklanmasının neden temelde toplumsal bir sorun, toplumun önceliklerini belirleyen bir gelir bölüşümü sorunu olduğunu anlamaya imkân tanır. Neticede, Güney ülkelerinin emekçilerinin kendi ürettiklerini satın alabilmeleri gerekir ki durum hâlihazırda böyle olmaktan uzaktır. Diğer bir deyişle, -doğrudan ya da dolaylı (sosyal bütçeler yoluyla) – satın-alma güçleri üretkenlikteki artışlara ayak uydurarak evrilmelidir. İç pazarın, ihracatların rolünü azaltarak büyümenin itici gücü haline gelmesi o zaman mümkün olur.

O halde, dünya pazarından kopuş kendi başına bir amaç olmaktan çok bir araç, toplumsal gereksinimler yanlısı bir yönelimin zorunlu bir koşuludur. Kötü-kalkınmaya bir alternatifin iki temel kaldırıcının tarım ve bütçe reformları olduğunu kavramak için uzun boylu düşünmek gerekmez. Yine burada da ana hedef toplumsal gereksinimlerin, ödeme gücüne ya da kârlılığa göre değil, öncelik sırasına göre karşılanmasını güvence altına alan ölçütler koymaktır.

Kimse artık toprakların ya da kayıt-dışı kesimin mikro-işletmelerinin tamamen kolektifleştirilmesini önermemektedir. Bunun yerine hedef bu sektörlerin ve özellikle de köylü ekonomisinin güçlendirilmesi olmalıdır: kırsal nüfusu istikrara kavuşturmak, göçü frenlemek ve bir istihdam dokusu yaratmak olmalıdır. Bu kesimleri Kuzeyin hiper-üretken işletmeleriyle doğrudan rekabete sokma sonucunu doğuran küreselleşme mantığına karşıt olarak bunlara varolma olanakları tanınmalıdır. Yine burada da, sonuç almak için ne şekilde hareket etmek gerekeceği bilinmektedir: tarım ürünlerinde garanti edilmiş alım fiyatlarının tespiti, bir kamu altyapı politikasının izlenmesi, düşük faizli kredilerin dağıtılması, kooperatiflere kurulma olanaklarının sağlanması ve son olarak, bugün lağvedilmiş Meksika *Conasupo* modeli esas alınarak, ticari dağıtım ağlarının örgütlenmesi. Özdeş bir mantığın, bir kamu kontratları politikasıyla, mikro, küçük ve orta işletmeler dokusuna yaygınlaştırılması mümkün olabilecektir.

Emekçilerin tamamına kabul edilebilir bir asgari ücret garanti edilmeli ve zenginler üzerindeki vergi baskısının artırılması siyaseten kamu harcamalarının tekrar su, elektrik, konut, toplu kamu taşımacılığı, sağlık, eğitim gibi ilksel gereksinimlerin karşılanmasına yönlendirilmesiyle meşrulaştırılmalıdır. Tüm bu ihtiyaç alanlarında kalkınma ajansları şeklinde – tarım ofisleri, kooperatiflere kamu kredileri, dispanser ağları vb. – istikrarlı bir çevreyi teminat altına almaya katkıda bulunan kamu hizmetleri yaratılmalıdır.

Zengin ülkelerde, çevresel hedeflerle bağdaşır toplumsal ihtiyaçların optimal tatminini teminat altına almak için temel önlemler çalışma zamanının azaltılması, uluslararası yatırım üzerinde denetim, hakların gerçekliğini bedelsiz teminat altına alan kamu hizmetlerine öncelik verilmesidir. Çalışma zamanının azaltılması öncelikle, özünde üretkenlik artışlarının ücretlilere tekrar bölüştürülmemesinden ve çok tali anlamda genelleşmiş serbest-mübadeleden ileri gelen işsizliğin giderek ortadan kaldırılmasının yoludur. Bu aynı zamanda bir boş zaman ve toplumsal gereksinimlerin karşılanması toplumuna doğru gitmenin de aracıdır. Böyle bir toplum *a priori* daha kendine-odaklı ve üretkenlikçiliğe [productivisme] daha az tabi olacaktır. Uluslararası yatırımın denetimi sermaye hareketlerine ve öncelikle de yatırım göçüne hâkim olmayı hedeflemelidir. Dolayısıyla, sermayelerin tam dolaşım serbestisi sert bir şekilde kısıtlanmalı ve bunun yerine önceliği yerel kalkınmaya veren ve enerji alanında teknoloji transferlerini teşvik eden işbirliği anlaşmalarının bağitlanması konulmalıdır.

İşbirliğine Yönelik Bir Uluslararası İşbölümü İçin

Bir başka küreselleşme ticari mübadelelerle sermaye hareketlerini daha düşük düzeylere çekmeyi ve bunları gezegenin işbirliğine yönelik bir örgütlenmesinin hizmetine sokmayı gerektirir. Ekonomilerin iç toplumsal gereksinimlerin karşılanmasına odaklanması, ne var ne yok ihraç etme mantığından koparak, ticari akımları daha düşük düzeylere çekmeye imkân tanıyacaktır. Yine de bu akımlar ortadan kalkmayacaktır. O halde düzenleme öğelerini, tikel olarak hammadde fiyatlarının istikrara kavuşturulmasını ve işbirliği anlaşmalarının yürürlüğe konmasını devreye sokmak gerekecektir.

Bu elbette, petrol rantı örneğinde görüldüğü gibi tüm bir dizi sorun yaratır. Bu örnek, dünya ekonomisinin rasyonel bir örgütlenmesinin önündeki tüm engelleri kendinde toplar. Bir yandan, petrol fiyatı yeniden artmak zorundadır ve bu, fiyatta yükseliş enerji tasarrufunu ya da alternatif enerjilerin genelleşmesini teşvik ettiğinden, bir bakıma iyi bir şeydir. Ama diğer yandan bu artış, genel kural olarak, bu fazlaları en hayırlı şekilde kullanmayan ülkeler yararına ve sıklıkla gelirlerin akıl almaz bir toplulaşmasına yol açan devasa fazlaların oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Nimet işte bu nedenle çok sık lanete dönüşmektedir. Çünkü dar bir toplumsal rantiye tabakası tarafından ele geçirilmekte ve üretici ülkelerin kalkınmasında çarpıklıklar yaratmaktadır. Nihayet, bu enerji kaynağına erişimin kontrolü askeri müdahalelere ya da iç savaşılarca yol açmaktadır. Günümüzde petrol kaynaklı fazlaların önemli bir bölümü gelişmiş ülkelerin ve özellikle de ABD'nin açıklarını finanse etmekte kullanılmaktadır. O zaman çözüm şu önlemlerin alınmasında olabilecektir: petrol fiyatının programlanması ve fazlaların bir uluslararası kalkınma fonuna yatırılması. Böylece, üretici ülkeler garanti edilmiş gelirlerden yararlanacaklar ve bu fon, petro-dolarların bundan böyle ABD'deki aşırı tüketimin finansmanına değil, ekolojik yenileme projelerine yöneltilmesine imkân tanıyacaktır.

Uluslararası işbölümü şu dizilişe doğru evrilmektedir: Güney, yüksek teknolojik muhtevada ve dolayısıyla yüksek katma değerli üretimleri kendisine saklayan Kuzeyin atölyesi haline

gelmektedir. Aynı zamanda ve bir karşıt-eğilim olarak, yükselen piyasa ekonomileri sürekli olarak, orta ve yüksek teknoloji sektörlere doğru “perde yükseltme [ürün yelpazesinde tırmanma]” eğilimindedirler. Optimal düzenleme ne olmalıdır? Arabaların Kuzeyde üretilen motorlarla Güneyde imal edildiği bir işbölümüne doğru mu gidilmelidir? Bu devasa soruya cevap her halükarda kör piyasa mekanizmalarına bırakılmamalıdır. Dinamik terimlerle yorumlanması ve zorunlu geçişleri [transitions] hesaba katması gereken işbirliği kavrayışı işte burada devreye girer. Bunun yolu, planlama öğelerinden ve kullanım-değerinde bir iktisadi hesabın yürürlüğe sokulmasından geçer. Örneğin Fransa Çin’de bir hızlı tren inşa eder ve karşılığında verili bir Çin tüketim malı hacminin satın alınmasını programlar. Bu anlaşma belli bir dönem için geçerli olur, sonra yeniden müzakere edilir. Böyle bir şemada, müdahil olanlar artık çok uluslu şirketler değil, planlama organlarıdır.

Ekolojik Bir Planlama İçin

Mübadelelerin yoğunluğunu azaltmanın en temel gerekçesi üretken küreselleşmenin yol açtığı hesapsız enerji sarfiyatında yatar. Günümüzde dünya ekonomisi, sanki çevresel maliyetler mevcut değilmiş gibi düzenlenmektedir. O halde bunların genişletilmiş bir iktisadi hesaplamada dikkate alınmaları gerekmektedir. Aynı şekilde, emisyon azaltma hedeflerinin de toplumsal gereksinimlerin daha iyi karşılanmasıyla bağdaşır olması gerekmektedir. Birinci hususta, piyasacı çözümler çevreye verilen zararlara, bir eko-vergi ya da bir emisyon permileri piyasası oluşturma yoluyla, reel bir maliyet biçmekten ibarettir. Bu hazırlıklar ancak karar alma yetkisine sahip bir planlamayla ulaşılabilecek hedeflerle orantılı çapta değildirler ¹. Bir örnek vermek için, 4X4 kullanımının kökünü kazımak için yeterince caydırıcı bir vergi koymakta zorlanılacaktır ve yegâne etkin çözüm sadece bunların üretimini yasaklamak olacaktır. İnsanlık bunu yapmakla ne kaybeder ki! ²

İklim sorunu tanımı itibarıyla gezegen düzeyinde sahnelenmektedir ve işte bu nedenle dünya ölçeğinde bir planlama zorunludur. Bu sayısallaştırılmış hedeflere, sermayelere kârdan başka kriterler dayatarak ulaşmanın tek yoludur. Bu her şeyden önce çabaların, gelişmekte olan ülkelere teknoloji transferiyle ödenmesi gereken en zengin ülkelerin ekolojik borçlanmasını hesaba katacak şekilde paylaştırılmasının koşuludur.

Görüldüğü üzere bu dört ilke son derece talepkârdır ve ekolojik baskı tüm diğerlerini geri plana iterek zorunlu kopuşları daha yakın vadelere çeker. Dünya ekonomisinin bu başka türlü örgütlenmesi kâr maksimizasyonu mantığıyla temelli biçimde bağdaşabilir değildir. O halde tüm sorun böylesi bir kopuşu mümkün kılacak hedefe uygun geçişler tasarlamaktır.

Korumacılık: Kestirme Bir Cevap

Bu görünüşte sağduyunun emrettiği yanıttır: öyle ya, mademki serbest-mübadeleye karşıyız, o halde korumacılıkta karar kılmalıyız. Gelgelelim, yeni-korumacı öneriler, küreselleşmiş kapitalizmin sakat bir çözümlemesine dayandıklarından, saptırıcı ve bütünsel uyumdan yoksundurlar. Bu önerilerin öncüleri (Cassen, El Karoui, Gréau, Sapir, Todd) önerilerinin içeriğinde birbirlerinden yeterince uzak düşecek şekilde farklılaşırlar ³. Alternatifler üzerine bir tartışma eğer serbest-mübadele ile korumacılık arasında bir karşıtlık çerçevesinde yürütülecek olursa çarpıtılmış olur. Bu durumda, korumacı önlemlerin merkezi yerini tartışma

-
1. Bkz. Michel Husson, “Climat: les limites du calcul marchand”, *Viento Sur* n°100, 2009, <http://hussonet.free.fr/capivert.pdf>
 2. Bkz. Michel Husson, *Petite fable écologique et sociale*, Noël 2007, <http://hussonet.free.fr/fabecolo.pdf>
 3. Bkz. Michel Husson, *Protectionnisme et altermondialisme*, <http://hussonet.free.fr/protec9.pdf>

konusu yapan her türlü sava “serbest-mübadeleci” yaftası yapıştırılacaktır. Oysa burada söz konusu olan bu tür önlemleri ilkesel olarak reddetmek değil, kendi kendine neyin ve kime karşı korunduğunu sormaktır.

Dünyanın içine daldığı kriz bu tartışmayı üst-belirler. Kriz, yükselen piyasa ekonomilerinin ihracatlarını pazarların daralmasıyla azaltarak, özellikle Güney ülkelerinin iç ihtiyaçların tatminine odaklanmaları sorununu gündeme getirir. Ve bu soruna cevap son kertede bu ülkelerde bulunur, yoksa onlara karşı alınan tek- taraflı önlemlerde değil. Bu bakış açısından, korumacı söylem işbirliğini öngören önerilerin ön plana çıkarılmasının önünde bir engeldir.

Acaba Kuzey ülkeleri, özgül bir vergilendirmeye Güney ülkelere toplumsal ve çevresel normlara saygıyı gerçekten de dayatabilirler mi? Öncelikle, Güneydeki kalkınma tarzları üzerinde baskı yapan çok uluslu grupların (ve uluslararası kurumların) çıktığı ülkelerin bu tip önlemleri almalarının meşruiyeti sorgulanabilir. Serbest bölgelerin büyük kullanıcılarının işe önce kendi kapılarının önünü süpürerek başlamaları gerekecektir. Dolayısıyla, yükselen ülkeleri gelişmiş ülkelerin ekonomik sağlığı için bir tehdit olarak gören bakış açısını şu saptamadan kalkınarak terse çevirmek gerekir: Güney ülkelere, bu ülkelerde sakat bir gelişmeye yol açan ihracata önceliği ve her türlü rüzgâra açılmayı dayatmış olan zengin ülkelerdir. Bugün küreselleştirmenin bir bumerang etkisine tanık olunuyor olunması bu dizilişin doğuşunu unutturmaması gereken tarihsel bir ironidir.

Bunun da ötesinde gelişmiş ülkelerde korumacılığa odaklanılması tehlikelidir. Bu odaklanma, bu krizi neredeyse münhasıran yükselen piyasaların haksız rekabetiyle izah ederek krizin sermaye ile emek arasındaki mevcut ilişkide yatan toplumsal nedenlerini minimize etmek anlamına gelir. Korumacılığın sol savunucularının niyeti kuşkusuz bu olmasa bile, yeni-korumacı tezler kapitalizme düşen krizin sorumluluğunu yabancı günah keçilerine yüklemek gayretinde refleksleri besleme riskini taşır. Kapitalist küreselleşmeye bütüncül bir alternatif tanımlamanın önündeki engeller gerçektir, ne var ki bunların çevresinden tek-yanlı korumacı bir söylemle dolaşmak mümkün değildir.

Engeller ve Geçişler

Sonuca bağlanmış bir program sunmaktansa rasyonel bir küreselleşmenin önündeki engelleri saptamak daha yerindedir. İlk engel iktisadi mahiyette olup mevcut uluslararası işbölümünün göreceli katılığına göndermede bulunur. Örneğin, ABD’nin Çin’den yaptığı ithalatlar, ABD’nin sınaî faaliyetlerinin bir bölümünü Çin’e aktarmasının [délocalisations] ve hemen terse çevrilemeyecek [sabit sermaye yatırımının ağırlığı nedeniyle esnek olmayan] üretimin terk edilmesinin sonucudur.

İkinci engel, Kuzeyde olsun, Güneyde olsun ÇUŞ’larla küreselleşmenin nimetlerini paylaşan yerel toplumsal çıkarların temsilcileri olan hükümetlerin çoğunun doğasında yatar. Bu, örneğin asalak tabakaların uluslararası kalkınma yardımının kullanması amaçlananlara ulaşmasını engelleyerek kendisine çevirme yeteneğinin tanıklık ettiği gibi gerçek bir zorluktur. O halde yanıtın bir bölümü her bölgeye ya da ülkeye özel toplumsal dönüşüm süreçlerinde yatar.

Böylece bir kez daha programatik olmaktan çok stratejik mahiyette olan merkezi zorluğa takılmış olur. Bütünüyle başarılı rasyonel bir küreselleşme her devlet düzeyinde uygulanacak politikalar arasında eşgüdümü teminat altına alan ve enerji alanında küresel ölçekte bir planlama biçimini alan küresel yönetim biçimlerini gerektirir. Ne var ki bunun

gerçekleşmesini beklerken, egemen çıkarların hizmetindeki hükümetlerle iş görmek gerekir ve bu yeni dünya düzeninin spontane biçimde ortaya çıkmasını beklemeden ilerlemek zorunludur.

Tek çözüm, somut öneriler getirerek, doğru yönde ilerleyen hükümetleri destekleyerek ve kısmî kopuşları hedefleyerek her türlü imkânı kullanmaktır.

Neoliberal politikalar yıllardan beri bilinen sonuçlarıyla birlikte sermaye hareketleri üzerinde her türlü denetim aracını yasadışı ilân etmeyi amaç edindiler. O halde, ülkelerin tekrar sermaye hareketlerine egemen olma imkânlarına kavuşmaları gerekmektedir: teminat [karşılık] zorunluluğu, sermayelerin ve kârların yatırımcı ülkeye dönüşü için asgari bir süre belirlenmesi, spekülâtif hareketlerin vergilendirilmesi. Bunun ardından, sanayi politikası ile kalkınmanın talepleriyle kopmuş olan bağı yeniden kurmak gerekir ki bu da uluslararası yatırıma iki temel konuda belli koşulların dayatılması anlamına gelir. Bunların ilki entegrasyon derecesi, diğer bir deyişle ulusal pazarda aramal alımı, istihdam ve satışın asgari yüzdeleridir. İkinci talep gerekli teknoloji transferlerine ilişkindir: sınaî mülkiyet haklarından feragat, üretim süreçlerinin bütünleştirilmesi. Günümüzde büyük grupların stratejisi bu transferleri, Güney ülkelerinin “süreçleri tırmanmayı” başarıp taşeron statüsünden rakip statüsüne terfiinin önüne geçecek şekilde engellemek ya da dilimlemekten ibarettir.

Bölgesel ittifak politikaları Kuzey-Güney ikili anlaşmalarına karşı desteklenmelidir, zira bu politikalar dünya pazarından görece bir kopuşa imkân tanımaktadır. Avrupa Birliği dâhil Kuzey ülkelerine gelince, bu ülkelerin kendi çokuluslularına pazarlarla kamu hizmetlerini açmayı hedefleyen emperyalist politikalarına son vermeleri ve tersine, özellikle hammadde fiyatlarını istikrara kavuşturmayı ve bilhassa enerji alanında teknoloji transferlerine dayanan gerçek anlamda bir ortak-kalkınmayı oluşturmayı hedefleyen işbirliği anlaşmalarına önayak olmaları gerekmektedir.

Küresel vergilerin konulması yolundaki öneriler ortak [kolektif] mallar kavrayışına işlevsel bir muhteva vermeye imkân tanımaktadır. Böylelikle, finansal işlemler üzerinde bir vergi ve kilometre başına bir vergi, bir yandan finansal spekülasyon ve uluslararası ticaretin yoğunluğu üzerinde caydırıcı bir etkiye sahip olurken, diğer yandan kalkınma hedeflerine ve iklimsel meydan okumaya karşı mücadeleye hasredilecek küresel fonları besleyecektir.

Alternatif-küreselleşmeciliğin temeldeki paradoksu alternatiflerin esasının her ülke içindeki toplumsal dönüşümlerde bulunmasıdır. Küreselleşme “balonunu” söndürmenin en emin yolu, gelirlerin bölüşümünü yeniden dengeye kavuşturan ve Kuzeyde boş zamana, Güneyde ise en ivedi toplumsal gereksinimlerin karşılanmasına öncelik veren kalkınma modellerinin yürürlüğe konmasıdır. Ve böylesi deneyimlerin korunması yegâne gerçek anlamda ilerici korumacılığı tanımlar.